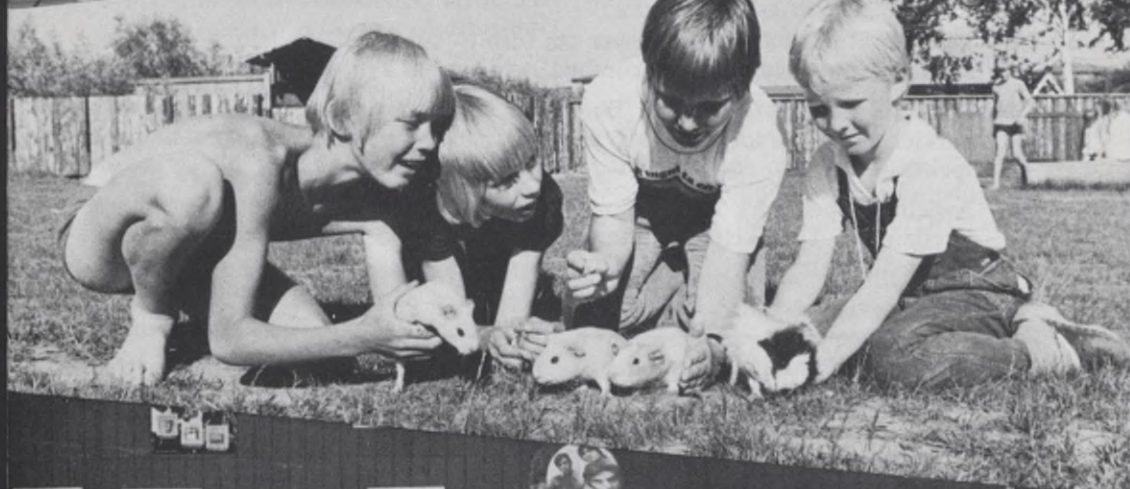

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

vi alla

Årgång 23

Nr 1 1974

vi alla

tidskrift för Göteborgs fritidsledare

Under föregående år fick ett stort antal föreningsledare och ledare i den kommunala fritidsverksamheten möjlighet att taga del av den då pågående utredningen om fritidsnämnd i Göteborg. Föreningarnas samarbetsorgan och distriktsorganisationer, som saknar samarbetsorgan, bereddes möjlighet att avge remissyttrande. Däremot kunde inte det omfattande utredningsmaterialet tillställas varje enskild förening. Inte minst för alla klubb- och föreningsledare bör det vara av intresse att få bakgrundsfakta m m till kommunstyrelsens beslut att inrätta en fritidsnämnd. I detta nummer av "vi alla" behandlas därför hithörande frågor.

- Direktör Roland Jerneryd skriver om Idrotts- och friluftsförvaltningens målsättning, om nuvarande fritidsutbud och om sin syn på idrottens framtid.
- Stadsträdgårdsmästare Arvid Bengtsson har intervjuats av Ivar Fernemo. Parkleken i Göteborg bedöms ur såväl nationellt som internationellt perspektiv.
- Avdelningschef Lars Andréasson gör en sammanfattning av fritidsnämndsutredningen. I artikeln återfinns också namnen på ledamöterna i den nya fritidsnämnden.

På omslagsbilden

har vi gått händelserna i förväg och låtit tre fritidssektorer bli en enda enhet.

I Hammarkullen inryms bad och fritidsgård i samma byggnad och föreståndaren för badet, Timo Talja (andre man fr v), basar också på fritidsgården.

Lantlig idyll i storstaden kan man ofta finna i lekparkerna.

Under bilden från Mångården i Bergsjön illustrerar hur kulturen finner vägen till förorten. Sångaren är Ola Hedendahl och pianisten Otto Kern — båda från Storan.

vi alla

UTGES AV
Göteborgs Socialförvaltnings
Fritidsavdelning

ANSVARIG UTGIVARE
Avdelningschef
Lars Andréasson

REDAKTIONSKOMMITTÉ
Lars Andréasson, Rune Brange,
Leif Svensson

REDAKTION
Fritidsavdelningen, Skånegatan 26,
Box 5015, 402 21 Göteborg
Tel. 031/81 08 80
Redaktör: Rune Brange

Enorm aktivitetsökning vid sport- och friluftsanläggningar sedan Idrottsnämndens start 1956

Vännen Ivar "Fritid 70" Fernemo, som jag inte sett eller hört utav på länge, ringde härom dagen och bad mig medarbeta i nästa, d v s detta, nummer av Vi Alla med presentation av idrotts- och friluftsförvaltningen, vad den gör och hur den är organiserad, informella reflexioner kring en samlad fritidsnämnd och idrottsrörelsen i framtiden.

Och nu sitter jag här med uppgift att skriva 4—5 sidor med bilder.

Tillbakablick

Idrottsnämnden, som den från början hette, startade 1 juli 1956 med hopfogningsarbetet av bitarna från idrottsplatsstyrelsen, Renströmska badanstalternas och fastighetskontorets friluftsbad och campingplatser samt Skatås friluftsanläggning. Då jag själv varit med från starten, kan jag påstå att skillnaden mellan då- och nuvarande utbud för motion och fysisk fostran ej går att på några rader beskriva. Samtidigt är det glädjande att konstatera att den kraftiga ökningen av utbud mer än väl motsvarats av en enorm aktivitetsökning inom den fysiska fritidsrekreationens område.

Förvaltningens instruktion säger bl a om uppgifter

- att handhava förvaltningen av stadens för idrotts-, lek-, bad- och friluftsverksamhet avsedda anläggningar; samt
- att ombesörja instruktionsverksamhet i sport och idrott samt fritidsverksamhet för ungdom.

Bättre än instruktionen uttrycker de "allmänna mål" som inskrivits i vår organisationsutredning av 1969, vår strävan.

1. Hälsovårdsmotivet.

Människan har behov av fysisk/psykisk kapacitet, som till en del kan förvärvas/utvecklas genom en lämplig grad av ansträngningar bl a under idrott och friluftsliv, och andra slag av motionsövningar.

2. Det sociala motivet.

Människans roll som samhällsmedlem leder till krav från individ och samhälle på sociala normer, som möjliggör en "gynnsam" utveckling både av individ och samhälle. Idrotts- och friluftslivet underlättar (genom en socialt positivt värderad förekomst) normbildningen och ett socialt liv.

3. Kulturyttringsmotivet.

Genom idrott och friluftsliv försiggår en del av våra kulturyttringar, vare sig det rör sig om internationella/nationella/regionala/lokala evenemang med prestationsjämförelser och -utveckling, skådespel, individuellt "självförverkligande" eller socialt umgänge. Här ingår rekreation/förströelse och nöje/underhållning ("egenvärdet") som medmotiv.

Dessa uppgifter handhavas av förvaltningens personal i ett ständigt utvecklande samspel med och för de många idrotts- och friluftslivets organisationer för såväl oorganiserad som organiserad verksamhet. Denna verk-

Idrotts- och friluftsförvaltningen är medarrangör i Motionsleken — ett motionsprogram för alla med aktiviteter hela året. Bilden är från Skatås, där erfarna ledare två gånger i veckan svarar för "gå-lunka-löp i naturen".

Samhet är uppbyggd som en levande aktivitet under göteborgarnas fritid, dagar och kvällar, vardagar och söndagar, under helger och under alla årstider och i alla slag av väder.

Genom att den mycket stora och i allmänhet regelbundna aktiviteten, som vi är satta att betjäna, i regel själv handhar ledning och instruktion av sin egen verksamhet, synes vår roll utåt sett ofta bli den betjänande och tillhandahållande. Under senare år har emellertid vår förvaltning fått ökad möjlighet att bygga upp en servicefunktion för att även kunna betjäna alla de som inte har hittat in i en egen individuell eller organiserad motionsverksamhet. Även idén med motionspolikliniker för lättillgänglig hälsotest och rådgivning, som vår nämnd och

förvaltning länge haft, synes nu stå inför ett förverkligande.

Vår förvaltning bjuder göteborgarna över 20 miljoner aktivitetstillfällen om året. I denna aktivitet ingår icke den stora publiken i utbudet idrottsarrangemang, då vi inte räknar "att besöka" som aktivitet. Det betyder inte att idrottens utbud av publika arrangemang är oväsentligt som fritidsupplevelse. Den publika tävlingsidrotten hävdar väl sin plats som skådespel och förströelse för en mycket stor publik.

Det förtjänar även att påpekas att idrottsaktivitet inför publik är en mycket liten del av totala aktiviteten inom idrotten. Publiciteten kring tävling och idrottsstjärnor kan få den oinitierade att tro att denna sida är en mycket stor

del av vår förvaltningsuppgift. Personligen ser jag idrottens tävlingssida som en stimulerande effekt, icke som något mål.

Vår förvaltnings skiftande anläggningar för fritidsutbud framgår av följande:

Idrotts- och friluftsområden	4.175 ha
Friluftsgårdar	3 st (280 bäddar)
Campingplatser	3 st (440 platser)
Vandringsleder	129 km
Motionsspår	16 st (74 km)
Motionscentraler	7 st
Klubbgårdar	49 st
Klubblokaler	18 st
Sammanträdeslokaler	16 st
Kafé och restauranger	12 st
Fritidshus, (arrende)	543 st
Idrottsplatser (inkl Ullevi)	12 st
Bollplaner	175 st (1,5 milj m ²)
Sport- och gymnastikhallar (egna)	51 st
Sport- och gymnastikhallar (skolans)	168 st
Div mindre motionslokaler	20 st
Squashbanor	13 st
Bowlingbanor	36 st
Inomhusbad	4 st (1,4 milj bad)
Friluftsbad	22 st (1,1 milj bad)
Bastubad	57 st
Konstfrusna isbanor	10 st (28.300 m ²)
Golfbana	1 st (18-håls)
Minigolfbanor	3 st
Omklädningsutrymmen med dusch	280 st

Vår formella organisation kan enklast beskrivas bestå av tre centrala serviceavdelningar: administrativa avdelningen, planeringsavdelningen och uthyrnings-, evenemangs- och aktivitetsavdelningen, samt tre driftavdelningar: idrottsavdelningen, friluftsavdelningen och badavdelningen.

Att närmare ingå på de skilda avdelningarnas uppgifter synes ej erforderligt, då uppgifterna i stort framgår av avdelningarnas namn.

I Idrottsskolan, som startar när vanliga skolan slutat, får de unga eleverna lära sig idrotta på ett "åldersriktigt" sätt.

Framåtblick

Innan denna artikel nått trycket har beslut fattats om den nya och sedan länge förberedda fritidsnämnden. Ännu vet vi inget om hur ledningen av den nya förvaltningen kommer att gestaltas, eller hur organisationen skall utformas. Tre kommunala förvaltningsorgan skall helt, i ett fall, eller delvis lämna bidrag till sammansättningen av den nya fritidsförvaltningen. Förvaltningspersonal från tre fritidsområden med rätt skilda förutsättningar skall sammanföras till en funktionsduglig och bättre förvaltningsenhet än de tidigare delarna. Det måste vara målsättningen för att en samordning skall vara motiverad. Sammanläggningen, som jag uppfattat det, är för många oroande. Var den ene eller den andre skall hamna, hur samarbetet med nya arbetskamrater skall bli, vilka arbetsuppgifter får man, är frågor som länge oroat.

Och när beslutet är fattat så kanske det ändå för många känns bättre än ovissheten. Nu finns bara en väg — den gemensamma — framåt. Och målet, även om man ser det från olika synvinklar, en bättre och rikare fritid

Ruddalens idrottsplats, som ligger i ett fint naturområde i västra staden, lockar ett mycket stort antal sportutövare och därmed har också bevisats att en sådan anläggning inte nödvändigt behöver ligga i centrum.

för göteborgaren med de resurser som den nya förvaltningen sammanlagt har. Och jag är övertygad om att det skall gå om vi alla är tillräckligt ödmjuka inför den svåra samordningen och ser som sin uppgift att samverka för dem vi är satta att betjäna under deras fritid. Då kan olyckskorparna komma på skam. Vi kanske själva tidigare har stämt in i korpalåten någon gång och medverkat till åsikten att allt skulle gå snett. Tänk om Göteborg skulle lyckas med sitt samordningsgrepp av fritiden. Då skulle alla som är med i ett intressant samordningsjobb få den trivsammaste och bästa starten in i en ny förvaltning. Vi kanske i själva verket är mer lika varandra i våra strävanden än vad vi trott.

Ivar bad mig även forma en reflexion om idrottens framtid.

■ Jag tror att idrotten som bredd- och

familjeaktivitet kommer att ha sin stora betydelse i framtiden. Men det betyder att idrotten och friluftsväsendet i sin föreningsform får i större omfattning än nu öppna sin verksamhet för en mindre målinriktad idrotts- och motionslek som ger plats för familjerna vid sidan av den resultatkrävande toppidrotten. Ser man tillbaka på idrottsrörelsens utveckling fanns tidigare mer plats för tävlingslek, men även för vitterlek, för sång och för social samvaro. Det finns mängder av före detta idrottare, som skulle återvända till en föreningssamvaro med gamla trivsamma vänner om man bredade idrottsrörelsens fritid. Kanske detta vore en uppgift för fritidsnämnden att hjälpa idrottens föreningsliv tillbaka till leken. Allt är icke mästenskap och blodigt allvar.

Roland Jerneryd

Lekpark, fritidsgård och skola kan bli sammanvuxen enhet med god ekonomi och kvalitet

— Arvid Bengtsson, du är stadsträdgårdsmästare i Göteborg sedan 12 år tillbaka och som sådan chef för Göteborgs alla parker, lekplatser och lekparker. Under din tid här har bara antalet lekparker ökat från omkring 2 till omkring 50 stycken. Vad vill du göra med dem?

— En viktig uppgift måste vara att erbjuda en träffpunkt i bostadsområdena. Det finns ju så få ställen där människor på ett naturligt sätt kan träffa andra människor. Andra länder har det delvis bättre. England har sina pubar och Tyskland har sina Gasthäuser. Jag menar nu inte att vi i Sverige skulle försöka importera den

engelska eller den tyska traditionen hit, det går inte. Men jag tror att parken kan tillgodose en del av gemenskapsbehovet i svenska städer. Naturligtvis speciellt för ungdomarna, men jag menar att parken som en träffpunkt skall stå öppen för alla åldrar. När man ser gemenskapen och kontaktmöjligheterna med andra människor som det viktigaste då blir själva aktiviteten inte fullt så väsentlig. Om man spelar bordtennis, bygger ett hus eller pysslar med lera är inte det väsentligaste — det väsentliga är att man träffas.

En annan viktig roll för parken måste vara att ge utlopp för ungdomarnas

"Parken kan tillgodose en del av gemenskapsbehovet i svenska städer." — De allra yngsta barnen och deras mammor eller skötare har fått en lugn solig del av lekparken.

"Parken skall inte vara något färdigt och slutgiltigt." — I de största lekparkerna har storstadsbarnen fått samma chans att bygga lekstugor som barnen på landet alltid haft.

behov av att påverka sin fritidsmiljö. Parken skall inte vara något färdigt och slutgiltigt utan den skall hela tiden förändras. Det är de som utnyttjar parken som skall förändra den. Och denna förändring ser jag som den kanske viktigaste aktiviteten i en fungerande park.

— **Det låter ju gott och väl det här, men hur fungerar parkerna i praktiken? Jag antar att verkligheten inte är fullt så idealisk.**

— Nej, naturligtvis inte. I år har vi visserligen öppnat några nya lekparker, men vi har också tvingats stänga några. Vår budget är nämligen så stram att vi bara kan ha lekparker öppna i de mest angelägna bostadsområdena. För närvarande är inte mindre än 6 lekparker stängda. Att budgeten är stram förstår du säkert om jag säger att en lekpark i genomsnitt har 300 kr om året att köpa material för: brädor, plankor, klossar, lera, färg

och mycket annat. Det innebär ungefär 15 kr om dagen per lekpark. Också personalsidan är hårt åtstramad. I allmänhet finns 2 personer anställda på en lekpark. I Flatås satsar vi ungefär dubbelt så mycket som på övriga lekparker och där tycker jag att vi lyckats förverkliga en bra bit av vår målsättning. Flatås har också blivit lite grann av en plantskola för de övriga lekparkerna. Ungdomarna har där tillsammans med ledarna byggt ett litet hus för sin verksamhet och alltså gjort någonting själva för sig själva. En grupp föräldrar ställer regelbundet upp frivilligt som ledare i ungdomsklubbarna, tillsammans med våra avlönade ledare. Jag tycker att dessa exempel, i all sin anspråklöshet, visar att vi har en metodik och ett kunnande som är på väg åt rätt håll. Men vi har svårigheter att förverkliga det på alla lekparker.

— **Varför? Jag antar att en viktig orsak är bristen på pengar, men vi anar**

av ditt resonemang att det också finns andra orsaker.

— Ja, vi har svårt att få tag i välutbildade ledare. Dem vi anställer är i allmänhet fritidspedagoger, förskollärare eller också har de en utbildning från yrkesskolan. Men det borde finnas en utbildning, som ger kunskaper i en speciell parkleksmetodik. Alltså en metodik som utvecklar lekparkerna till träffcentra och stimulerar ungdomarna till att påverka lekparkerna och aktivt utforma verksamheten.

— Jag tror att många föreställer sig att på fritidsgårdarna finns de tuffa ungdomarna, i parkleken snälla välartade barn. Ligger det något i detta?

— Något ligger det väl i det, men inte mycket. Till lekparkerna kommer också många ungdomar, som är både 15 år och äldre. Och att allt inte är så fridfullt visar bl a det förhållandet att vi har ett rätt nära samarbete med fritidsavdelningens kuratorsbyrå. Det gäller mest ungdomar som kommit påverkade av öl och thinner. Även om tyngdpunkten i åldersfördelningen ligger lägre i lekparkerna än på fritidsgårdarna så har utvecklingen de senaste åren gått mot en ökad satsning på ungdomsverksamheten.

— Jag tycker att det är en intressant utveckling med tanke på att fritidsavdelningen söker sig neråt i åldrarna. Alltmer börjar man tala om behovet av en fritidsverksamhet för barn i lågstadiet och förskoleåldrarna.

— För att fortsätta med hur vi söker oss upp i åldrarna så kommer det väl att leda till att fler lekparker än nu kommer att ha kvällsöppet. För närvarande är lekparkerna i allmänhet

Redan de gamla grekerna hyllade de fyra elementen: jord, vatten, luft och eld. Tack vare några lass matjord kan alla i lekparken "plantera på marken" och vid den öppna elden kan de grilla korv.

Tuffa grabbar har ofta god hand med djuren. — Parkleksledarna går in för att få med barnen i kreativa aktiviteter såsom dockteater.

öppna mellan 9—17, men just för att bättre tillgodose de lite äldre ungdomarnas behov har vi börjat fundera över om vi inte i stället borde ha öppet mellan 12—20. Lekparkerna Flatås, Backa Västergård och Svartedalen har i regel öppet till 20 eller senare och det har slagit mycket väl ut.

— **Du är också president i International Playground Association. Som sådan bör du väl kunna lägga både nationella och internationella perspektiv på parkleken i Göteborg. Hur blir bilden då?**

— Ser man på förhållandena inom Sverige tycker jag att Göteborg står sig rätt bra. Går man utanför gränserna tycker jag man kan hålla fram Danmark som något av ett föredöme. I en lekpark där vi har 2 ledare eller som i Flatås 4 har man i Danmark ofta hela 16 ledare.

Vad det betyder för verksamhetens kvalitet är lätt att föreställa sig. Annars tycker jag inte vi behöver skämmas om man jämför med Europa i övrigt. Det är klart att det finns en och annan mönsteranläggning, men man saknar i allmänhet den bredd som vi har.

— **Vilka är de viktigaste problemen att ge sig i kast med i framtiden?**

— Ett problem är naturligtvis bristen på anläggningar. 50 st lekparkar låter kanske mycket, men det är det sannerligen inte om man betänker att de yngre barnen ofta inte har en större aktionsradie än ungefär 300 m.

När det gäller anläggningssidan väntar jag mig i framtiden mycket av integrationen med fritidsgårdarna och skolan. En sammanvuxen enhet som består av skola, parklek, som delvis fungerar som skolgård och fritidsgård, integrerad i skolan, tror jag mycket på. På det sättet bör vi kunna få ut rätt fina anläggningar till måttliga kostnader.

Även om vi alltså fortfarande har för få anläggningar tycker jag ändå att det största problemet är själva verksamheten. Vi har alltså problem med verksamhetens kvalitet. Det är där vi måste göra de största satsningarna framöver. Att vi de senaste 12 åren fått ungefär 50 lekparkar innebär självfallet en väsentlig förstärkning av lekmöjligheterna. Jag tror att de förändringar vi kan få de kommande 12 åren genom att öka kvaliteten kan bli precis lika viktig och omvälvande.

"I Flatås har vi lyckats förverkliga en bra bit av vår målsättning." — "Ungdomarna har där tillsammans med ledarna byggt ett hus för sin egen verksamhet."

— **Kommunstyrelsen har ju nyligen fattat ett principbeslut om att inrätta en fritidsförvaltning fr o m 1975. I den skulle ju ingå fritidsavdelningen, parkavdelningen och idrottsförvaltningen. Hur ser du på denna omorganisation?**

— Jag ser väldigt positivt på den. En del av orsakerna har jag ju redan varit inne på när jag talade om integration park, fritid och idrott. Den integrationen bör ju rimligtvis bli lättare att genomföra efter en sammanläggning till en fritidsförvaltning.

Jag tror också att vi har en hel del att lära oss av varandras metodik och pedagogik. Vi kan lära oss av fritidsavdelningens kunnande och fritidsavdelningen har väl kanske också en del att lära sig av oss. Vår samverkan med kuratorsbyrån har ju redan visat detta, och jag tror att det finns många oupptäckta möjligheter som skulle

kunna ge väldigt mycket när det gäller verksamhetens kvalitet.

Det enda som jag egentligen oroar mig för inför omorganisationen är att det skall gå med parkleken i Göteborg som det har gått med den exempelvis i Zürich. Där hade man ambitionerna att samla lek, idrott, bibliotek m m under en gemensam ledning, vilket kanske på sitt sätt lät idealiskt. Vad som hände i praktiken var i alla fall att leken till stor del försvann, eftersom det inte fanns några som speciellt värnade om den biten av verksamheten. Av de stora tankarna i Zürich på ett sammanhållet brokigt mönster av fritidsaktiviteter fick man istället en grå, slätstruken verksamhet, som alltså bli drabbade parkleken. Men, som sagt i stort tror jag att omorganisationen ger stora möjligheter att utveckla all fritidsverksamhet.

Intervjuare: Ivar Fernemo

Fritidsnämnden skall utveckla kommunens fritidsverksamhet enligt fastlagd målsättning

Så har då även Göteborg fått sin fritidsnämnd. Kommunfullmäktige beslöt vid sitt sammanträde den 21 februari att redan den 1 mars skall den nya nämnden vara i funktion. Beslutet tillkom efter en kort debatt som inrymde en oro för att den nya nämnden skulle behandla vissa idag vitala och angelägna aktiviteter styvmoderligt. Stig Gunne (m) ville utreda möjligheterna att få förbättrat den kommunala fritidsservicen inom ramen för den nuvarande organisationen. Allan Johanson (vpk) förordade att en parlamentarisk beredning skulle ytterligare utreda lämpligheten av att inrätta en fritidsnämnd.

Kommunfullmäktiges ledamöter var således inte helt eniga om lämpligheten att inrätta en fritidsnämnd. En stor majoritet tyckte dock att Göteborg liksom flertalet andra kommuner bör ha en fritidsnämnd. Principbeslutet följdes senare av val av fritidsnämndsledamöter. Valda blev:

Organisationschef Lennart Olsson (fp)

Metallarbetare Arne Johansson (s)

Kyrkoherde Ebbe Hagard (m)

Revisor Gunnar Larsson (s)

Socionom Ingrid Magnusson (c)

Byggnadskontrollant Folke Fredriksson (s)

Fil lic Ullabritta Forshufvud (m)

Representant Knut Jahreskog (fp)

Elektriker Jan Åke Lidén (s)

Till suppleanter utsågs:

Handlande Karl-Gustaf Pettersson (c)

Bankkamrer Birger Hassel (s)

Förlagsredaktör Leif Stegeland (fp)

Försäkringstj.man Britt Adamsson (s)

Ingenjör Kerstin Ekman (fp)

Byråassistent Gunnar Olsson (s)

Den nya nämnden skall således börja fungera redan från 1 mars i år och får som sin första uppgift att bygga upp sin organisation. Förvaltningschef skall utses och troligen ganska komplicerade förhandlingar klaras av under stark tidspress.

Ett riktmärke är att om möjligt redan från den 1 januari 1975 få den nya fritidsförvaltningen etablerad. Innan dess måste en rad betydelsefulla avgränsnings- och samverkansproblem vara lösta. Vidare skall den nya nämnden ta ställning till förvaltningens organisation, reglemente, riktlinjer och budget.

Det blir således några hektiska månader för de politiker som nu får ansvaret för det intressanta och betydelsefulla arbetet med utformningen av fritidsservicen i Göteborg.

Fritid 70 som grund

Beslutet att etablera en fritidsnämnd i Göteborg kan sägas vara en biprodukt av det fritidsprogramarbete som FRITID 70 sedan några år bedrivit och där såväl "fritidsförvaltningar" som representanter för den del av fritidslivet som traditionellt kallas kultur d v s bibliotek, museer etc samverkade. När FRITID 70-utredningen var i det närmaste färdig framstod det nämligen som naturligt att förordna etablering av ett organ — en fritidsnämnd — som huvudansvarig för ett realiserande av i fritidsprogramutredningen framskri- ven målsättning.

Det var således FRITID 70 som aktualiserade en sammanhållen organisatorisk kommunal enhet för fritidsverksamhetens organisation och styrning. Överläggningar mellan de för FRITID 70 ansvariga förvaltningscheferna (idrottsdirektören, skoldirektören och socialdirektören) och kommunalrådet för fritids- och kulturfrågor om hur fritidsprogrammet skulle få en fast förankring i det praktiska planeringsarbetet resulterade således i en fritidsnämnd.

Så sent som i mars månad 1973 beslöt kommunstyrelsen att utreda konsekvenserna av en sammanhållen organisatorisk enhet för den fritidsverksamhet som bedrivs av idrotts- och friluftsnämnden, sociala centralnämnden och gatunämnden med beaktande även av samverkan med skolans fritidsverksamhet. Siktet var inställt på att få utredningen klar redan 1973 så att organisationsförändringen skulle kunna genomföras i anslutning till nyvalet av nämndledamöter. Genom att remisstiden blev något mer utdragen än vad som planerats kunde inte denna tidsplan hållas. Nu är dock fritidsnämnden en realitet.

Driftstat på 100 milj kr

Till fritidsnämnden överflyttas hela den verksamhet som tidigare idrotts- och friluftsnämnden ansvarade för. Här inräknas bl a anläggning och drift av friluftsområden, idrottsanläggningar, bad- och campingplatser, evenemangservice samt instruktions- och motionsverksamhet. Vidare skall sociala centralnämndens fritidsgårdsverksamhet, samlingslokaler och föreningservice överföras. Däremot inte den verksamhet som bedrivits av fritidsavdelningens kuratorsbyrå. Efter många, långa och heta diskussioner fattades slutligen beslutet att kuratorsbyrån

skall ligga kvar inom socialförvaltningen. Dess tjänstemän — fältassistenter — skall däremot även framdeles intimt samarbeta med fritidspersonalen. Några av dem detacheras för arbete inom fritidsförvaltningen.

Denna organisatoriska placering av kuratorsbyrån har förespråkats främst för att säkerställa en samverkan mellan kuratorerna och socialbyråpersonalen. Kontakterna med fritidspersonalen liksom verksamhetsinriktningen är garanterad genom kuratorernas detachering till fritidsförvaltningen.

Problemet att få ett naturligt samband mellan en individuell och gruppinriktad socialkurativ ungdomsverksamhet samt den mera traditionella fritidsverksamheten har således ägnats stor uppmärksamhet under utredningsarbetet. Vi hoppas att den organisationsform som här förordats skall vara lyckosam. Är den inte det får nya diskussioner om en organisatorisk förändring initieras.

Den tredje stora pusselbiten i den nya fritidsnämnden är gatunämndens parkavdelning. Fritidsnämnden föreslås få budgetansvar för anläggning och underhåll av parker och övriga grönområden. Man förutsätter dock att fritidsnämnden skall köpa merparten av anläggnings- och underhållsarbete av gatukontoret.

De 50-talet lekparkar som finns i Göteborg liksom den där arbetande personalen skall också ingå i den nya fritidsförvaltningen.

För den verksamhet fritidsnämnden skall bedriva 1975 får den ett netto-driftanslag från kommunen på drygt 100 milj kr.

Verksamhetsinriktning

Fritidsnämnden har i vissa avseenden ett tacksamt utgångsläge för sin verk-

samhet. För det första har kommunfullmäktige för mindre än ett år sedan fastlagt en målsättning för de kommunala fritidsinsatsernas inriktning. För det andra samproduceras sedan några år lokaler för fritid och skola. Detta är riktlinjer som skall vara styrande för fritidsverksamhetens utveckling.

Fritidsnämnden blir således kommunens fackorgan för fritidsverksamhet, lek och rekreation. Det skall åligga nämnden att initiera och utveckla kommunens fritidsverksamhet enligt av kommunfullmäktige fastlagd målsättning;

att ge föreningslivet stöd;

att ge andra nämnder service på fritidsområdet samt

att förvalta kommunens fritidsanläggningar.

I utredningen sägs att fritidsnämnden skall begränsa sitt arbete i egen regi till området för sin särpräglade kompetens. Detta betyder att fritidsnämnden huvudsakligen skall ägna sig åt fritidsaktiviteter och överlåta åt andra expertorgan att bygga och underhålla fritidsanläggningar. Genom att fritidsnämnden har budgetansvar även för nyproduktion och underhåll har man dock primäransvar för utveckling och kostnadsuppföljning.

Distriktssystem

De nu sammanslagna "fritidsförvaltningarna" hade samtliga sin organisation uppdelad i geografiska distrikt. Utredningen förordar att även den nya fritidsförvaltningen får ett distriktssystem. Göteborg delas således i fyra geografiska områden med var sin fritidsbyrå som får arbeta mycket självständigt och under vilka alla fritidsanläggningar sorterar.

För fritidsbyråernas organisation finns idag två alternativ. Ett av dem innebär att även fritidsbyråområdena

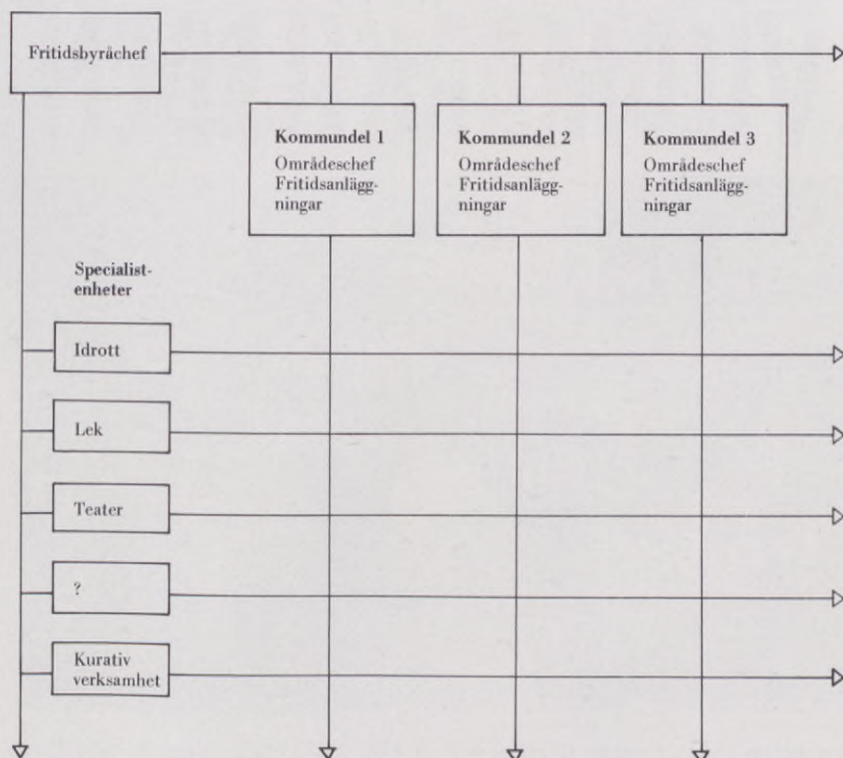
bryts ner i mindre geografiska områden anpassade till bl a topografiska förhållanden. Dessa områden bör inte vara mindre än att de kan bli rationella administrativa enheter — ca 20 000 invånare.

Möjligen får själva sammanläggningen ske med en funktionsinriktad fritidsbyråorganisation. En sådan organisation kan nämligen genomföras utan större svårigheter och utan att arbetssituationen nämnvärt förändras för flertalet anställda. Målsättningen är dock att snarast möjligt etablera den geografiska organisationen.

Som ett komplement till den på geografiska områden uppbyggda organisationen förordas att en sk matrisorganisation skall tillämpas. Ett sådant organisationssystem innebär att två olika indelningsgrunder för arbetet användes samtidigt. Matrisorganisationen ger möjlighet till en betydande flexibilitet och fria arbetsformer. Sakkonflikter kan inte döljas på lägre nivåer utan lyfts upp till ledningen för behandling.

Slutligen kan sägas att den nya fritidsförvaltningens centrala organisation enligt utredningens intentioner endast skall bestå av de specialister och serviceorgan som lämpligen inte kan spridas till de olika fritidsbyråerna. Ett organisationsschema enligt matris-systemet för den centrala fritidsförvaltningen inrymmer således fyra fritidsbyråer samt ett fåtal specialister direkt underställda förvaltningschefen.

Vi som kommer att arbeta i den nya förvaltningen ser i den skisserade organisationen stora möjligheter till utveckling. Detta gäller såväl verksamheten som beslutsstrukturen. Med alla Göteborgs fritidsresurser samordnade under en huvudman bör förutsättningarna att ge substans åt de politiska

Matrisorganisationen innebär att såväl områdescheferna som specialistenheterna är ansvariga för verksamhetens utveckling. Var och en har sina resurser som skall användas i detta arbete. Hur ansvaret skall fördelas — rollfördelning — fastläggs i riktlinjer och beslutsdelegationsbestämmelser. Vid sakkonflikter och kompetensvister lyfts ärendet till närmaste chef för behandling och beslut.

Betecknande för denna organisation är att verksamhetsledaren får nära till chefen och chefen blir mer engagerad i verksamheten än vad som är vanligt i en motsvarande stor organisation. Få beslutsnivåer.

En modifierad och ej fullt utvecklad matrisorganisation har med framgång prövats inom socialförvaltningens fritidsavdelning.

grundläggande värderingarna och målsättningen för de kommunala fritidsinsatserna vara betydligt större än tidigare. Organisationen kan vidare naturligt knytas an till en nu beslutad försöksverksamhet med kommunalråd. Önskemål om ett ytterligare vidgat lekmannainflytande kan möjligen också leda fram till fritidsdistrikts-

nämnder och/eller institutionsstyrelser.

Hur utvecklingen av beslutsstrukturen mellan anställda och förtroendevalda kommer att se ut framdeles är dock oklart. Det finns anledning att återkomma till Vi allas läsare med rapporter.

Lars Andréasson

VILDMARKSLEDEN

Genom en vacker natur fri från bebyggelse och trafik, slingrar sig på varierande stigar och småvägar, vildmarksleden från Hindås fram till Skatås, inte långt från storstadens centrum.

Leden består av en vandringsled (sommarled 38,5 km) och en skidled (vinterled 43,5 km). De har cirka 18 km gemensam sträckning, men i övrigt har vandringsleden en mera nordlig sträckning över torrare mark. Skidleden följer till större delen sankmark och kan därför inte rekommenderas för vandring, men erbjuder lika vackra vyer.

Vandringsleden går på skogsvägar och stigar, med undantag för några kortare bitar skogsbilvägar och körväg vid start och slutpunkt. Större delen av leden går i barrskog, med undantag för sträckan Kåsjön—Ugglemossen där lövskog — ek och björk — dominerar. Leden är kuperad men lätt att gå. Sankmark är spångad.

Lämpligt är att dela upp sträckan i två etapper. Via anslutningsleder kan man nå Härskogens friluftsgård, som ger möjligheter till rastplats med övernattnig, ring och boka rum i förväg.

Om Du ämnar vandra hela sträckan under en dagsetapp är 8—9 timmar en rimlig tid.

Som utgångspunkt kan Du välja såväl Hindås som Skatås.

